

Матрос О.М.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Уманський національний університет
м. Умань

РОЛЬ ЦИФРОВИХ СЕРВІСІВ У ТРАНСФОРМАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

Сучасні інтеграційні процеси, пов'язані з наближенням України до Європейського Союзу, супроводжуються глибокими трансформаціями у сфері бухгалтерського обліку та оподаткування. Одним із ключових драйверів цих змін виступає цифровізація, яка поступово змінює не лише інструменти ведення обліку, а й саму логіку взаємодії між державою та суб'єктами господарювання.

Особливо відчутним цей вплив є для малого бізнесу, зокрема фізичних осіб-підприємців, які функціонують у середовищі спрощеного обліку, але водночас підпадають під посилення вимог прозорості, контролю та фінансового моніторингу. У цих умовах цифрові сервіси стають не просто допоміжним інструментом, а необхідною умовою ефективного ведення підприємницької діяльності.

Важливою характеристикою сучасного етапу є зміщення акценту з паперового документообігу на електронні платформи, що забезпечують швидкість, доступність та контрольованість облікових процесів. Серед таких інструментів ключову роль відіграють електронний кабінет платника податків, програмні реєстратори розрахункових операцій (ПРРО), електронна звітність, а також банківські сервіси, інтегровані з обліковими процесами.

Окремої уваги заслуговує рівень розвитку цифрових сервісів у сфері обліку та оподаткування в Україні, який у ряді аспектів демонструє високий рівень оперативності та доступності порівняно з окремими країнами Європейського Союзу. Це пояснюється тим, що цифровізація в Україні відбувалася більш динамічно, без значної залежності від застарілих адміністративних моделей, що дозволило швидше впроваджувати сучасні технологічні рішення.

Зокрема, в Україні функціонує Електронний кабінет платника податків, який забезпечує комплексну взаємодію з податковими органами в режимі онлайн - від подання звітності до контролю стану розрахунків із бюджетом [3]. У багатьох країнах ЄС аналогічні сервіси існують, однак вони часто мають більш фрагментований характер або потребують використання кількох платформ для виконання різних функцій.

Крім того, широке впровадження програмних реєстраторів розрахункових операцій є прикладом гнучкого підходу до цифровізації, що дозволяє підприємцям використовувати власні пристрої замість спеціалізованого обладнання. Порядок їх застосування визначено законодавством України [2]. У ряді європейських країн досі переважають більш традиційні або жорстко регламентовані моделі фіскалізації.

Важливою перевагою є також інтеграція банківських сервісів із обліковими процесами, що дозволяє підприємцям оперативно отримувати інформацію про рух коштів, аналізувати операції та частково автоматизувати ведення обліку. Такий рівень зручності особливо важливий для малого бізнесу, який часто не має окремого бухгалтерського супроводу.

Водночас країни Європейського Союзу мають більш тривалий досвід у сфері регулювання, стандартизації та захисту даних, що забезпечує стабільність і надійність функціонування цифрових систем. Поєднання української динамічності впровадження цифрових рішень із європейськими підходами до регулювання може стати основою для формування ефективної моделі обліку та оподаткування.

Повертаючись до практичних аспектів цифровізації, слід зазначити, що електронний кабінет платника податків забезпечує можливість дистанційної взаємодії з контролюючими органами, включаючи подання звітності, сплату податків та отримання інформації про стан розрахунків із бюджетом [3]. Це значно скорочує часові витрати підприємців і мінімізує ризик помилок.

У свою чергу, впровадження програмних реєстраторів розрахункових операцій дозволило знизити витрати на ведення бізнесу та зробити процес фіскалізації більш доступним і гнучким [2].

Цифровізація здійснюється в межах загальної податкової системи, регламентованої Податковим кодексом України, який визначає основні принципи оподаткування, права та обов'язки платників податків [1].

Водночас цифровізація змінює не лише технічний аспект обліку, а й підходи до контролю за господарськими операціями. Значну роль у цьому процесі відіграють банківські установи, які в рамках фінансового моніторингу здійснюють аналіз операцій клієнтів, вимагають підтвердження економічної сутності платежів та можуть обмежувати проведення окремих операцій.

На практиці це проявляється у необхідності для підприємців чітко розмежовувати види надходжень та правильно ідентифікувати характер операцій. Зокрема, окремі види безготівкових надходжень не вважаються розрахунковими операціями, тоді як платежі через платіжні сервіси або інтернет-еквайринг формують обов'язок застосування РРО (ПРРО) [2]. Це потребує від підприємців не лише базових знань, а й розуміння логіки податкового регулювання.

Окремої уваги заслуговує вплив цифровізації на організацію первинного обліку. Сучасні банківські сервіси дозволяють автоматично формувати виписки, групувати операції та частково класифікувати їх, що значно спрощує ведення обліку для малого бізнесу. У ряді випадків це дає змогу підприємцям самостійно вести облік без залучення бухгалтера.

Разом із тим, цифровізація формує і нові виклики. До них належать складність податкового законодавства, часті зміни нормативної бази, недостатній рівень цифрової грамотності підприємців, а також посилення фінансового моніторингу, що може створювати додаткові труднощі у здійсненні господарської діяльності.

У процесі інтеграції до Європейського Союзу роль цифрових сервісів буде лише зростати. Це підтверджується і міжнародними дослідженнями, які акцентують увагу на необхідності цифрової трансформації податкового адміністрування [4]. Очікується подальша інтеграція державних та фінансових інформаційних систем, розширення функціоналу електронних платформ та підвищення рівня автоматизації облікових процесів.

Водночас відбувається трансформація ролі бухгалтера, який переходить від виконання технічних функцій до ролі консультанта та аналітика. У цифровому середовищі бухгалтер виступає провідником між підприємцем і складною системою податкового регулювання, допомагаючи адаптуватися до змін і мінімізувати ризики.

Таким чином, цифрові сервіси виступають ключовим фактором трансформації обліку та оподаткування малого бізнесу в умовах євроінтеграції. Вони не лише спрощують облікові процеси, але й змінюють підходи до контролю, відповідальності та взаємодії з державою. Подальший розвиток цифровізації потребує вдосконалення законодавства, підвищення цифрової грамотності підприємців та формування ефективної моделі взаємодії між державою і бізнесом.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : Закон України від 06.07.1995 № 265/95-ВР (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/265/95-%D0%B2%D1%80>.
3. Державна податкова служба України. Електронний кабінет платника податків. URL: <https://cabinet.tax.gov.ua>.
4. OECD. Tax Administration 2023: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies. URL: <https://www.oecd.org>.